

«Γαϊφέ μπιστί». Η κρεμάλα ένα τραγούδι μακριά...

/ Μουσική / Λαογραφία-Παράδοση / Μουσική

Δημήτρης Μαντζούρης, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕΠΕΜ

Κάποτε, στη Νικόπολη του Πόντου -Γαράσαρη την έλεγαν οι ντόπιοι στη διάλεκτό τους-, έγινε ένα φονικό. Ένας Τούρκος σκότωσε κάποιον ομοεθνή του. Για να βγάλει από πάνω του την ευθύνη, σκέφτηκε πονηρά και κατηγορήσε έναν Ρωμιό στη χωροφυλακή, προσέχοντας όμως ο ίδιος να μην εμφανιστεί. Οι τούρκοι χωροφύλακες τη νύχτα περικύκλωσαν το σπίτι του Ρωμιού και τον συνέλαβαν. Τον έδεσαν πίσω από το άλογο και ξεκίνησαν να πάνε να τον κρεμάσουν. Μαζί τους πήγαινε κι ο τούρκος πρόεδρος του χωριού, που όμως είχε τις αντιρρήσεις του. Η καταγγελία ήταν ανώνυμη και μάρτυρας δεν υπήρχε.

«Πώς θα τον σκοτώσουμε, έλεγε, αφού δεν ξέρουμε αν πράγματι το έκανε αυτός;»

Οι χωροφύλακες επέμεναν.

«Τι μας μέλει κι αν χαθεί ένας Ρωμιός;»

Στο δρόμο έκατσαν να ξεκουραστούν. Έβαλαν τον κρατούμενο να κάτσει σε μια πέτρα και έψησαν καφέ. Έδωσαν και στον αιχμάλωτο να πει. Η κουβέντα συνεχιζόταν. Του πρόεδρου του ερχόταν βαρύ να εκτελέσουν έναν άνθρωπο χωρίς στοιχεία. Όμως οι χωροφύλακες δεν άλλαζαν γνώμη. Πέρασαν με την κουβέντα λίγα λεπτά. Κάποια στιγμή, ο μελλοθάνατος έπιασε να τραγουδά:

Ο καφές έγινε και κρύωσε,

οι χωροφύλακες είναι πολλοί.

Μέσα σ' αυτούς τους χωροφύλακες

δε βρίσκεται ένας φίλος μου.

Το σπαρακτικό τραγούδι του μελλοθάνατου άγγιξε τις ευαίσθητες χορδές των χωροφυλάκων. Ο πρόεδρος σηκώθηκε και είπε αποφασιστικά:

«Βάλτε τον άνθρωπο πάνω στ' άλογο και πηγαίνετέ τον στο σπίτι του».

Από τότε έμεινε και τραγουδιέται από τους Γαρασαρότες τούτο το τραγούδι.

%fghrrmnhvccnnvbnh%

Την ιστορία αυτή μας διηγήθηκε ο Νίκος Καρακουλίδης στο Χρυσόκαστρο Καβάλας, που την άκουσε από τον πατέρα του, γεννημένο στο Σούπαταχ της Γαράσαρης. Το τραγούδι αυτό είναι «οτουράγ», δηλαδή καθιστικό τραγούδι, πάνω στο οποίο τραγουδιούνται εκτός του παραπάνω στίχου και άλλοι στίχοι, κατ' επιλογήν από τον τραγουδιστή, είτε στα τουρκικά είτε στα ποντιακά.

Στην ηχογράφιση αυτή, που έγινε στα πλαίσια του Εργαστηρίου Ποντιακού Τραγουδιού του ΚΕΠΕΜ, δισκογραφείται για πρώτη φορά ο άγνωστος αυτός σκοπός. Η εκτέλεση βασίστηκε στις ηχογραφήσεις που έκανε το ΚΕΠΕΜ στον Πλατανότοπο Καβάλας με τον λυράρη Σπύρο Γαλετσίδα και τον Νίκο Καρακουλίδη, αλλά και σε παλαιό ηχητικό τεκμήριο όπου τραγουδά τον σκοπό ο Θόδωρος Αλεπίδης και τον παίζει στη λύρα ο Νίκος Μαροφίδης.

Ποντιακή λύρα: Λάμπης Μουρούζης

Τραγούδι: Δημήτρης Μαντζούρης, Ειρήνη Νικολαλαίου

Γαϊφέ μπιστί σόγουντου,	(Ο καφές έγινε και κρύωσε,
τζανταρμαλάρ τσόγουντου.	οι χωροφύλακες είναι πολλοί.
Σου τζανταρμαλάρ ιτσιντέ,	Μέσα σ' αυτούς τους χωροφύλακες
έτσμι (ή ίτσμπιρ) τόστουμ γιόγουντου.	δεν υπάρχει κανένας φίλος μου.)

Η σεβντά μ' σην Πράσαρην

κι εγώ ασήν Γαράσαρην,

έλα, σέβντα μ', χαμελά,

το καρδόπο μ' ας γελά.

Σον ουρανόν πετάει πουλί, ση γην εφτάει ιβόραν,

κατηγορούν και λέγνε με πως αγαπώ τη χώραν.

Μάνα, μάνα, για τεμέν, πε ατέν ας αναμέν'

και αν 'κι έρχουμ' ους τον βράδον, πε ατέν ας πάει δεαβαίν'.

* Πράσαρη: κεφαλοχώρι της Κερασούντας βόρεια της Γαράσαρης

* ιβόρα: σκιά

PERMANENTLY_REMOVED